

PRIORITARE
PRIORITY

BREV TILL MARIA

NIO FRAMTIDA REFORMER FÖR CIVILA SAMHÄLLET

KURAGE / SEKTOR3

Brev till Maria

**Nio framtida reformer för
civila samhället**

Sektor3 – tankesmedjan för det civila samhället

Avsändare:

Anna-Karin Andersson

Ideell kulturallians

c/o Sveriges Hembygdsförbund

Box 6167

102 33 Stockholm

Bästa Maria Arnholm!

Jag heter Anna-Karin Andersson och arbetar för en samarbetsorganisation på kulturområdet, Ideell kulturallians. Organisationen är relativt nybildad och verkar för att synliggöra de stora kulturella samhällsinsatser som görs av organisationernas medlemmar. Ideell kulturallians bildades delvis på grund av att organisationerna saknade politiska strategier för hur den ideella kultursektorn skulle stimuleras, stöttas och utvecklas ur ett regionalt och nationellt

perspektiv. När det 2010 kom ett förslag på en ny reform på kulturområdet – kultursamverkansmodellen - uppstod ytterligare behov av att samverka. I den nya modellen utpekas civilsamhället att ha en roll, som samrådspart, i framtagandet av regionala kulturplaner. Mycket av vårt arbete fokuserar på att skapa förutsättningar för föreningslivet att delta i samråden.

Jag vill dela med mig av några funderingar om de utmaningar som samrådet eller dialogen mellan föreningslivet, offentlig förvaltning och politiken, ger. En stor del av min arbetstid går ut på att få ideella ledare i regionala kulturföreningar att delta och engagera sig i de lokala och regionala samråd som förs inom kultursamverkansmodellen. Jag försöker övertyga dem om vikten av att delta. Jag säger att mötena kommer generera någonting tillbaka, som bättre villkor eller ett ökat inflytande. Detta gör jag för att jag tror på idén om kraften och möjligheten i ett gott möte. Men det finns tveksamheter.

Varför då?

Är det otydligheten? Att det ibland skapas så informella samrådsprocesser att vi inte ser att sätta gränserna mellan våra olika roller. Svårigheter uppstår med att förstå och se var de offentliga, privata och föreningslivets intressen ligger. Behov finns att reda ut våra olika roller, vem och vad representerar vi, på vems villkor och vems tolkningsföretråde.

Är det rimligt att förutsätta alla kan delta i samråden? Nej, alla är inte intresserade, har kunskapen, vill, kan, förstår eller ens vet om att samråd förs. Men alla bör ges chansen att välja i vilken utsträckning man önskar engagera sig.

I samråden saknar jag bristen på konkretion, många tycks föras utan att ha något egentligt syfte. Risken är att förväntningarna på mötet går isär. Utan ett tydligt innehåll är det lätt att tro att vi ser samma saker och att vi går mot ett och samma mål.

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer. En av principerna i propositionen ”En politik för det civila samhället” handlar om dialog och svarar på varför den ska föras och hur den är tänkta att användas. På kulturområdet blev det ingen dialog. Det blev ett samråd och föreningslivet skulle få möjlighet att tycka till om redan fastlagd politik.

Under några år har det arbetats intensivt med kultursamverkansmodellen. En modell som innebär en förskjutning av ansvar till regionerna över fördelning av statliga medel till sju utpekade områden och ett ökat ansvar för att de kulturpolitiska målen uppfylls. I samverkan med kommuner och i samråd med kulturlivet och civilsamhället ska regionerna vart tredje år arbeta fram sin egen kulturplan. Tanken med kulturplanen är bland annat att fler ska ges möjlighet att delta i kulturpolitikens utformning och att öka det regionala engagemanget för kulturpolitiken. Reformen har av förklarliga skäl gett upphov till att en mängd samtal förts med det civila samhället i form av samråd.

En fördel med kultursamverkansmodellen är att det faktiskt går att bedöma om samråden lett någonstans genom att det finns en kulturplan att läsa. Jag läser planer och ställer frågor till våra medlemmar, följer processen. Jag är intresserad av att veta om föreningarna fått ett ökat inflytande på

kulturpolitikens utformning. Har samråden lett vidare till konkreta förslag för våra verksamheter?

I fem regioner har jag speciellt undersökt samråden. Genom att granska mötesprotokoll och inbjudningar och koppla det till kulturplanerna går det att se i vilken utsträckning samråden haft betydelse för vad som står. Jag har fått en bild av vilka som blivit inbjudna, var man träffats, vilka frågor som diskuterats, vilka förslag och idéer som förts fram och vilka som varit där. Resultatet är nedslående därför att samråden haft mycket liten betydelse för skrivningarna i planerna. Det betyder inte att civilsamhället inte funnits beskrivet i planerna, men det går inte att koppla till samråden. Att skriva remisser tycks ha haft större betydelse för föreningslivet.

Reformen är ny och har inneburit att stora förändringar tvingats ske under kort tid. Det finns en välvilja till att mötas både hos våra föreningsföreträdare och tjänstemän i kommuner och i landsting. Det råder en stämning av tillförsikt men som är rätt skör. Det är därför viktigt att samråden nu måste ges relevans om inte all legitimitet för den nya reformen ska försvinna. Kvalitén på samråden behöver öka för att kunna utvecklas till dialoger där politiken leds vidare.

Jag förvånas över är hur vi kan ha en civilsamhällspolitik som bygger på principer som inte inbegriper hela civilsamhället utan bara delar av det. Den bygger på överenskommelser som är gjorda först på sociala området och sedan på integrationsområdet. Rådet vi får från ditt departement är att använda civilsamhällspolitiken som ett redskap i vårt lobbyarbete. Ideell kulturallians tillhör kulturområdet och arbetar utifrån de kulturpolitiska målen

med kulturverksamhet men vi är också del av civilsamhället och bör därför fullt ut omfattas av politiken.

Det finns ingen princip om dialog för oss på kulturområdet att luta oss mot. Inga principer alls. Kulturföreningarna är knappast de enda som står utanför och i praktiken inte berörs. Det finns en vagt formulerad önskan om att besluts- och beredningsprocesser inom alla olika områden ska omfattas. För oss kulturaktiva har det inneburit ett nytt begrepp - ”civilsamhället” - och ett samråd.

För att inte civilsamhällspolitiken ska bli en angelägenhet för några få organisationer och fastna i samtal som inte leder framåt, vill jag föreslå följande:

Målet för civilsamhällspolitiken ska omfatta hela civilsamhället. Jag önskar att du tar på dig ansvaret för att integrera målet med civilsamhällspolitiken på alla politikområden. För kulturområdets del önskar jag att målet formuleras i den förordning som rör kultursamverkansmodellen.

Samråden och dialogerna behöver breddas, fördjupas och kvalitetssäkras. Formerna för hur civilsamhällets företrädare ska delta i besluts- och beredningsprocesser behöver konkretiseras. Utbildningsdepartementet har tagit fram en handledning för samrådet med det civila samhället. Handledningen är mycket konkret och presenterar utmärkta förslag på hur samråden ska föras. Insikten och kunskapen om betydelsen av fungerande samråd finns på utbildningsdepartementet. Handledningen är tänkt att ge stöd till regeringskansliet i mötet med civila samhället. Vårt behov av kvalitativa samråd finns på den regionala- och lokala nivån och det är där insatserna för att öka kvalitén bör

ligga. Vi skulle önska att det gjordes en landsomfattande kampanj där våra statliga myndigheter ansvarade för att, i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting och civilsamhället, säkerställa att samråden genomförs så att de öppnar upp för ett ökat inflytande.

Bästa hälsningar!

A handwritten signature in black ink, reading "Anna-Karin Andersson". The signature is written in a cursive, flowing style with large, connected letters.

Anna-Karin Andersson

Ideell kulturallians